

**Василь Миколайович Мадзігон,**

доктор педагогічних наук,  
професор, дійсний член НАПН України,  
головний науковий співробітник  
Інституту обдарованої дитини НАПН України,  
м. Київ, Україна

 <https://orcid.org/0000-0001-5336-8149>

УДК 37.091.212/3

DOI [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2021-3\(82\)-18-23](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2021-3(82)-18-23)

## ПРОЄКТУВАННЯ ОСВІТНЬО-ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА МАЙБУТНЬОГО ДЛЯ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ

### Анотація.

У статті розкрито сучасні тенденції проєктування інноваційного освітнього-інформаційного середовища майбутнього, за допомогою якого підвищується якість навчання, виховання, розвиток обдарованих і талановитих дітей. Причому враховано вимоги створення оптимальних матеріальних, психолого-педагогічних, санітарно-гігієнічних, організаційних умов і факторів індивідуального розвитку кожної обдарованої дитини. Описана технологія впровадження в педагогічну практику варіантів режимів роботи різних інноваційних типів освітніх чи навчально-виховних закладів.

**Ключові слова:** розвиток обдарованих дітей; талант; концепція; індивідуальний підхід; умови можливостей ефективного навчання.

Докорінні соціально-політичні й економічні зміни, що відбулися в усіх сферах нашого суспільства, зокрема й освіти, вимагають широкомасштабної перебудови педагогічної науки й освіти з урахуванням перспектив створення цілісної теорії інноваційної, обдарованої особистості, а також розроблення концепції нового змісту освіти та процесу навчання з урахуванням соціально-економічного й науково-технічного прогресу. Таким чином, педагогічна наука має активно сприяти створенню демократичного, соціально-справедливого, економічно міцного суспільства, де кожна людина могла б якнайповніше реалізувати власні високодуховні, продуктивні та творчі здібності. Формування нової освітньої ідеології має бути тісно пов'язане з вихованням нового, креативного мислення, що спрямоване на розбудову теоретико-методологічних засад нової філософії освіти, які зорієнтовані на: єдність гуманістичної мети і засобів її досягнення; інноваційні процеси в педагогічній теорії й освітній практиці; порівняльний аналіз світових тенденцій розвитку освітніх систем. Ось чому, на сучасному етапі світова спільнота прагне створити таку систему освіти, яка б відповідала викликам часу і потребам особистості, а тому відшукує нові умови і моделі її розвитку. Підґрунтям найперспективніших моделей, які випробувані часом, є ідея формування та динамічного розвитку природно-

го таланту кожної дитини як умови її самоствердження на життєвому шляху. Однак широкій громадськості майже невідомі спроби проєктування освітньо-інформаційного середовища майбутнього, основоположні ідеї якого з різних причин не було цілісно реалізовано на практиці. Проте теоретичні обґрунтування, елементи проєктів використовували під час створення навчальних закладів, що забезпечували реалізацію особистісно зорієнтованого навчання, виховання та розвитку.

Основою проєктування освітньо-інформаційного середовища майбутнього має бути ієрархічна модель особистості, де чітко окреслено структурну організацію й елементний склад. Це дасть змогу конструктивно визначити напрями і темпи розвитку особистості, а також розробити ефективні методики педагогічного впливу. Варто зазначити, що особистість потрібно розглядати не ізольовано, а як складову навколишнього світу, тобто частину Всесвіту. З урахуванням зазначеного положення мають формуватися основоположні принципи організації педагогічної взаємодії та забезпечення їхньої реалізації в навчальних планах, програмах, технологіях навчання і виховання. Ключовою метою проєктування освітньо-інформаційного середовища майбутнього повинно стати виховання здорової, гармонійно та всебічно розвиненої особистості. Новизна цієї ідеї полягає в тому, що головним



завданням постає формування відповідальної, соціально активної, творчо мислячої та працюючої особистості за допомогою створення оригінальної системи безперервної освіти від народження дитини до входження її в самостійне життя. Перед науковцями та вчителями-практиками постає завдання розробити й апробувати початкові принципи і режим найсприятливішого розвитку природних задатків, інтересів і нахилів учнів, а також вийти на якісно новий рівень освітньо-виховного середовища, чого потребує сучасність.

В інноваційній педагогічній моделі освітньо-розвивального та виховного середовища чільне місце посідає ідея виявлення, підтримки і розвитку природної обдарованості, багатогранних здібностей кожного учня.

**Середовищні можливості навчання (СМН)** – це інновація, що вимагає педагогічно доцільного синтезу середнього навчального, внутрішньо-особистісного та зовнішнього соціального (зокрема родинного) середовищ. СМН мають сприяти культурній освіченості та всебічному самовираженню учнів, а також інтенсифікації творчості та інновацій. Отже, в теоретичному обґрунтуванні змістового наповнення інноваційної моделі «Школи майбутнього» важливо виокремити ключові положення.

1. Навчальне середовище містить матеріальне середовище, психологічні чинники, соціальні відносини та призначається для забезпечення повноцінних умов для формування базових і функціональних компетентностей учнів, комплексу їхніх особистісних здібностей (лінгвістичної, математичної, музичної, внутрішньо-особистісної, міжособистісної, духовної, тілесно-кінестетичної, просторової, натуралістичної, академічної).

2. Матеріальне середовище формує шкільна архітектура, навчальне обладнання і дидактичні матеріали, комплексне поєднання традиційних і сучасних засобів предметно-перетворювальної діяльності учнів, а також довкілля та соціокультурне середовище.

3. Рівноцінними матеріальному середовищу мають бути стандарти психологічного та соціального середовищ, які забезпечують формування повноцінного здоров'я учнів (інтелектуального, психічного, соціального, духовного, фізичного, професійного, екологічного, емоційного).

4. Учні мають отримати можливість активно та незалежно навчатися за індивідуальною траєкторією в самостійно обраному, особистісно ціннісному інформаційному середовищі: «людина – природа» та «людина – техніка» (середовище структурної інформації), «людина – людина» та «людина – художні образи» (середовище сенсорної інформації), «людина – знакова система» (середовище вербальної інформації). Отже, поставлені завдання потребують створення оптимальних матеріальних, психолого-педагогічних,

санітарно-гігієнічних, організаційно-режимних і кадрових умов, що будуть сприяти розв'язанню комплексу важливих заходів, серед яких:

– створення педагогічних умов для повноцінного та гармонійного фізичного, розумового і духовного розвитку особистості;

– забезпечення виховання здорової людини на засадах сучасних антропологічних знань, способів медико-психологічного захисту вихованців;

– розроблення й апробування структури освітньо-інформаційного середовища як системи безперервної освіти, яка охоплює такі ланки: центр сім'ї та раннього дитинства, заклади дошкільної освіти (ЗДО), основну та старшу ланки закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО).

Особливість цієї структури зумовлена різними видами диференціації навчально-виховної діяльності зі застосуванням традиційних і нетрадиційних форм і методів навчання, а також передбачає:

– створення матеріально-технічної бази з урахуванням досягнень науки і техніки на базі використання новітніх комп'ютерних технологій та інших сучасних засобів навчання на електронних носіях;

– забезпечення позитивної психологічної атмосфери емоційного і фізичного благополуччя, що сприяє співтворчості, співпраці та розвитку різнобічної активної самостійної діяльності учнів;

– організація педагогічного процесу як загального руху вчителів, учнів і батьків до загальнолюдських цінностей виховання, освіти та розвитку.

Для цього необхідно: *апробувати* новий зміст освіти, який оптимізує всі цикли предметів у контексті інтеграції навчального матеріалу з урахуванням принципів особистісної орієнтації та компетентності; *формувати* необхідний і достатній обсяг осмислених, мобільних знань та навичок, прийомів пізнавальної діяльності відповідно до обраного учнем напрямку, до поглибленої профільної та спеціальної підготовки; *реалізувати* новітні форми, методи та засоби навчання, що дають змогу перейти від пояснювально-ілюстративного до проблемно-пошукового (дослідницького) навчання, яке активізує всі види самостійної пізнавальної діяльності учнів; *розробити* й *апробувати* специфічні види самостійної діяльності учнів і способи контролю/самоконтролю їхніх навчальних досягнень; *визначити* і *реалізувати* схеми взаємодії вчительського й учнівського колективів із зовнішнім соціально-культурним та економічним середовищем; *забезпечити* створення адекватних санітарно-гігієнічних і ергономічних умов для учнів, які забезпечують ефективну реалізацію навчально-виховного процесу; *розробити* й *апробувати* різні варіанти режиму діяльності різних типів навчальних закладів, які забезпечують реалізацію базових принципів;



забезпечити упровадження заохочувальної системи підготовки та підбору кадрів, підвищення їхньої кваліфікації, оплати та забезпечення умов життєдіяльності.

Модельоване освітньо-інформаційне середовище має бути таким, що розвиває дітей і саме розвивається. Причому необхідно враховувати три основні аспекти ідеї розвитку:

- 1) постійний розвиток змісту та методів навчання;
- 2) їх вплив на розвиток особистості;
- 3) вплив на розвиток соціокультурного середовища мікрорайону, у якому розташовано освітній заклад.

*Перший аспект* ідеї розвитку – це динамізм пошуку в розв’язанні проблем виховання та навчання, багатоваріантність розв’язання комплексу навчально-виховних проблем. *Другий аспект* передбачає створення в освітньому закладі такої педагогічної системи, що стимулювала б всебічне виховання і розвиток учнів, зокрема розвиток почуття відповідальності та діяльнісної ініціативи. *Третій аспект* ідеї розвитку – це спрямованість навчального закладу як соціокультурного інституту на використання національної культури, прискорення соціально-економічного та духовного розвитку мікрорайону.

У контексті нашого дослідження необхідно описати принципи проектування освітньо-інформаційного середовища та їх сутність.

1. *Демократизація* – це мета, засоби та гарантія перебудови середньої освіти, відкритість і варіантність змісту освіти, розвиток педагогіки співтворчості та співпраці, введення дієвих та ефективних форм самоврядування шкільного колективу, перебудова взаємин вчителів та адміністрації.

2. Принцип *виховання* здорової людини має реалізуватися через забезпечення фізичного, морального, соціального і психологічного благополуччя кожного учня та працівника освітнього закладу.

3. *Системність* передбачає логічну взаємодію структурних підрозділів, учасників навчально-виховного процесу в освітньому закладі та поза ним у продуктивній співпраці, що має забезпечувати оптимальний розвиток, навчання та виховання учнів.

4. *Гуманізація* освіти передбачає педоцентричний підхід, що сприяє подоланню відчуження вчителя й учня від навчальної діяльності та один від одного, забезпечення орієнтації ЗЗСО на повноцінність щоденного життя учнів на кожному з вікових етапів (у дитинстві, підлітковому віці, юності). У освітньому закладі необхідно передбачати звернення до світової культури, історії, духовних цінностей, якими пронизані навчальні предмети. З одного боку, виокремлюють ідеї добра, людяності, миру, милосердя, а з іншого –

здатність до підприємливості, культурного самовираження.

5. *Диференціація* та *індивідуалізація* навчально-виховного процесу мають сприяти стимулюванню здібностей кожного, хто навчається, розвитку особистості з урахуванням її інтересів, мотивів, ціннісних установок, розбіжностей в інтелектуальній, емоційно-вольовій і дієво-практичній сферах, особливостей фізичного та психічного розвитку кожного учня (особистісно зорієнтований підхід до організації навчально-виховного процесу).

6. *Компетентністний* підхід вимагає залучення учнів до активної суспільно корисної діяльності для розв’язання завдань соціальної адаптації вихованців (зокрема у своєму мікрорайоні).

7. *Співтворчість* та *співпраця* – це спільна доцільна активна діяльність вчителя та учня, яка спрямована на набуття знань і соціального досвіду. Процес співтворчості та співпраці зміцнює взаємопроникнення в духовний світ один одного, колективним аналізом процесу та результатів співпраці.

8. *Саморух* учнів відбувається за результатами створення оптимальних умов і режиму найбільшого сприяння (педагогічного, психофізіологічного, медичного, ергономічного тощо) з метою різнобічного самостійного розвитку природних задатків, нахилів та інтересів. Унаслідок цього учень отримує можливість для вільного самостійного переміщення за траєкторіями різної складності, рівнів навчання з метою самодобування знань.

9. *Оптимізація* навчально-виховного процесу забезпечує досягнення кожним учнем найвищого рівня знань, умінь і навичок, розвитку психічних функцій, способів діяльності в умовах освітнього закладу, тобто отримання найбільшого ефекту за найменших затрат психологічних зусиль.

10. Принцип *нетрадиційності* системи виявляється у переформуванні традиційної класно-урочної системи, що розрахована на однікову групу учнів, в індивідуально-пошуковий освітній заклад. Принцип нетрадиційної системи освіти передбачає загальне навчання та виховання різновікових груп учнів у зоні вільного розвитку, що дає їм змогу переходити на більш високі рівні в індивідуальному навчанні.

Організаційно-педагогічна структура освітньо-виховного середовища має відповідати таким важливим принципам:

– *цілісності* та *комплексності*, тобто відображати єдність і взаємозв’язок у діяльності структурних підрозділів;

– *послідовності* на кожному освітньому ступені традиційних і нетрадиційних компонентів навчально-виховної системи (цілей, змісту, методів, засобів і організаційних форм);



– *варіативності*, що передбачає як мінімум чотири гнучких і динамічних освітніх напрямки для створення оптимальних умов розвитку та реалізації природних задатків, нахилів та інтересів кожної дитини;

– *адаптивності*, яка полягає в реалізації принципів безперервного виховання й освіти дитини відповідно до її вікових психофізіологічних особливостей і перспективних потреб суспільства (соціальної адаптації).

Окрім того, освітньо-інформаційне середовище має забезпечувати зв'язок цілей і завдань виховання, навчання і розвитку учнів на кожному віковому етапі з урахуванням психологічних та фізіологічних особливостей дітей і підлітків. Науково обгрунтовані такі вікові періоди розвитку: раннє дитинство – від 1 до 3-х років; дошкільне дитинство – до 6-х років; ранній підлітковий період – 6–10 років; підлітковий період – 11–15 років; ранній юнацький вік – 16–18 років. З огляду на це, освітньо-інформаційне середовище передбачає наявність п'яти ступенів навчання і виховання дітей, а саме: I-й – центр сім'ї та раннього дитинства (від року до 3-х років); II-й – ЗДО: передпочаткова ланка (3–5 років); III-й – початкова ланка: 1–4 класи (6–10 років); IV-й – основна ланка: 5–9 класи (11–15 років); V-й – старша ланка: 10–12 класи (16–18 років). Наповнюваність кожної групи центру сім'ї та раннього дитинства, ЗДО, передпочаткової ланки, кожного класу початкової та основної ланок (1–9 класи) становить 14 осіб, старшої ланки (10–12 класи) – 10 осіб.

Технологія навчально-виховної діяльності в центрі сім'ї та раннього дитинства має ґрунтуватися на здійсненні загального розвитку дитини, що слугує фундаментом для набуття в подальшому будь-яких спеціальних знань та навичок, а також оволодіння різними видами діяльності. Важливими елементами освітнього процесу постають підтримка і розвиток якостей, специфічних для певного віку, тому що створювані унікальні умови більше не повторяться і те, що не буде набуто тут і зараз, надолужити пізніше буде важко чи навіть неможливо. Тобто така можливість буде незворотно втрачена. Для виховання гармонійно розвинених і здорових особистостей та реалізації концепції безперервної освіти необхідно взяти під контроль період, який випадає з поля зору вчителів. Для цього потрібно створити службу кваліфікованої допомоги та контролю за фізичним, розумовим та емоційним розвитком з боку фахівців різного профілю в період життя дитини до приходу її у ЗДО. Із цією метою створено центр сім'ї та раннього дитинства, на який покладено: а) здатність батьків розуміти проблеми своїх дітей різного віку, вивчати їхні психолого-фізіологічні особливості, створювати атмосферу взаємної довіри, пошани та взаєморозуміння, що є засобами активного

виховання; б) завчасна медико-просвітницька, психолого-педагогічна діяльність з людьми, які одружуються і стають сімейними парами; в) допомога у вихованні та контроль за розвитком дітей із моменту народження до 3-х років; г) статеве виховання дітей, за спеціально розробленими спецкурсами. Другим ступенем є дошкільне виховання, так звана передпочаткова ланка, що охоплює дітей трьох вікових груп: 3-х, 4-х та 5-ти років. Кожна група дітей має виділятися з підгрупи відповідно до здібностей, нахилів та інтересів. Згідно з ними здійснюють педагогічно доцільне спостереження з метою виявлення та підтримки обдарованості. Головними напрямками освіти в початковій ланці ЗЗСО мають бути: різнобічний розвиток особистості, засвоєння базових знань та вмінь, розвиток природних нахилів та обдарувань дітей.

Окрім того, особливу увагу необхідно звертати на збереження умов для повноцінного життя дітей, реалізації їхніх актуальних запитів. Диференціацію навчально-виховної діяльності на цьому етапі досягають за допомогою варіативності навчально-виховного процесу, темпу викладання навчального матеріалу, надання дітям широких можливостей вибору видів діяльності, адаптації навчальних завдань до індивідуальних можливостей дітей, організації класів з урахуванням рекомендацій психологів і медичних працівників. Класи мають комплектуватися диференційовано за чотирма напрямками, три з яких повинні передбачати два ступені складності в оволодінні програмою. Ці напрями можуть бути вдало організовані в умовах класно-урочної системи. Натомість четвертий напрям (зона вільного розвитку для дітей з прискореним темпом розвитку) передбачає використання нетрадиційних форм навчання. Кожна дитина має отримати обов'язковий загальноосвітній і виховний рівні, задовольняючи власні запити та інтереси, розвиваючи здібності та задатки. З цією метою педагогічна система пропонує напрями за інтересами: спортивний і художньо-естетичний, гуманітарний, загальнотехнічний і нетрадиційний, розрахований на обдаровану молодь.

Основна ланка повинна виконати завдання щодо забезпечення обов'язкового рівня освіти, достатнього як для здобування загальної середньої освіти, так і для професійної освіти, а в окремих випадках – для початку самостійної трудової діяльності. На цьому етапі передбачено вивчення спеціально розроблених курсів, що становлять «ядро знань», займають 70–75 % навчального часу. Частина часу відводять на вивчення варіативних програм, де диференціацію здійснюють за інтересами і змістом поглибленої та профільної підготовки з урахуванням спортивного і художньо-естетичного, суспільно-гуманітарного, інформаційно-математичного,



хіміко-фізичного та загально-технічного напрямів. За цими напрямками учні розділяються (з 8 класу), не виключаючи можливість переходу до іншого напрямку. Старшу ланку формують на широкій та глибокій диференціації, варіативності. Саме це дає змогу максимально врахувати здібності, інтереси та життєві плани молоді. На зазначеному етапі необхідно сформувавши стійкі світоглядні позиції особистості, її ціннісні орієнтації та активну життєву позицію. Індивідуалізація та диференціація навчання на цьому етапі передбачає: а) розроблення нового змісту освіти (*вибір груп предметів за певного «ядра знань»*), що без зниження якості звільняється від повторів і зайвої деталізації, створюючи єдину, цілісну картину світу; б) розвиток здібностей і творчих можливостей кожного учня через розподіл потоків на групи спортивного, художньо-естетичного, гуманітарного напрямів, групи з вивчення хімії, фізики, біології, медицини, математики, інформаційно-комунікаційні технології, а також із вивчення низки технічних спеціальностей; в) використання індивідуального стилю навчання, де діти, які навчаються на будь-якому потоці, можуть продовжувати навчання в індивідуально пошуковому ЗЗО із вільним режимом відвідування за індивідуальним планом, а для читання лекцій на потоці запрошують науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти (ЗВО), до того ж, передбачається ведення частини навчальних занять іноземними мовами для учнів старшої ланки; г) організацію занять з урахуванням інтересів та схильностей дітей (факультативи, гуртки, секції). Суть режимних моментів виражається в тому, що початкова, основна і старша ланки мають працювати п'ять днів на тиждень в умовах освітнього закладу повного дня. Одна група ЗЗО – передпочаткова ланка і один клас початкової ланки працюють цілодобово.

Новизна пропонованого освітньо-інформаційного середовища виявляється в тому, що принцип безперервної освіти та виховання реалізують через об'єднання в одну освітню систему «Центр сім'ї та раннього дитинства» (0–3 роки), ЗЗО – передпочаткова ланка (3–5 років); початкова ланка (6–9 років); основна ланка (10–14 років); середня ланка (15–16 років) та ЗВО. З метою створення оптимальних умов розвитку природних задатків та обдарованості дошкільників й учнів усіх вікових груп необхідно створювати сприятливі умови впродовж всього часу перебування дітей в освітньому закладі.

Таким чином, педагогічний процес за всіма напрямками має бути загальним рухом учителів, учнів і батьків до освітньої мети. Причому вчитель стимулює і спрямовує пізнавальні та життєві інтереси учнів, працюючи у співтворчості

та співпраці. Це передбачає розуміння вчителем учня, визнання його права на помилку, а також відвертість, особисту відповідальність вчителя за власні судження, оцінки, рекомендації, вимоги та вчинки. Набуваючи досвіду такого спілкування пошани і довіри учнів, учитель водночас розвиває в них здатність повноцінно усвідомлювати себе, власні дії, їх цілі, мотиви, причини невдач та успіхів тощо.

Отже, зміст всієї інноваційної навчально-виховної системи освіти інтелектуально обдарованих дітей має спрямовуватися на формування в учнів позитивних мотивів і творчого ставлення до праці. Адже від того, як у молоді будуть сформовані позитивні мотиви щодо ставлення до праці, і від того, як молоде покоління буде працювати, буде залежати не лише їх майбутнє, але й майбутнє нашої країни загалом.

#### Використані літературні джерела

1. Хуторської А. В. Развитие одаренности школьников: пособие для учителя / А. В. Хуторской. – М. : ВЛАДОС, 2000. – 320 с.
2. Лавриченко Н. М. Пізнавати і розвивати обдарованість; монографія / Н. М. Лавриченко. – Київ : Фенікс, 2021. – 352 с.
3. Лейтес Н. С. Психология одаренности детей и подростков / Н. С. Лейтес. – М. : Академия, 1996. – 416 с.
4. Тименко В. П. Методика діагностики практичного інтелекту учнівської молоді: метод. посіб. / В. П. Тименко, А. В. Малиношевська, М. Ю. Мельник, О. Г. Грицан. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України. – 2017. – 156 с.
5. Одаренные дети / под общ. ред. Г. В. Бурменской и В. М. Слущкого. – М. : Прогресс, 1991. – 376 с.

#### References

1. Khutorskoy, A. V. (2000). Razvitiye odarennosti shkolnikov [Development of giftedness of schoolchildren]. Moscow, 320 p. [in Russian].
2. Lavrichenko, N. M. (2021). Piznavaty ta rozvyvaty obdarovanist [Learn and develop giftedness]. Kyiv, 352 p. [in Ukrainian].
3. Leitis, N. S. (1996). Psykholohyia odarennosti detei i podrostkov [Psychology of giftedness of children and adolescents]. Moscow, Academy. 416 p. [in Russian].
4. Tymenko, V. P., Malynoshevska, A. V., Melnyk, M. Yu., & Hrytsan, O. H. (2017). *Metodyka diahnostryky praktychnoho intelektu uchnivskoi molodi [Methods of diagnosis of practical intelligence of student youth; methodical manual]*. Kyiv, 156 p. [in Ukrainian].
5. Burmensky, G. V., & Slutsky, V. G. (Eds.) (1991). *Odarennyye dety [Gifted Children]*. Moscow, 376 p. [in Russian].

**Madzigon Vasyly**, Doctor of Pedagogical Science, Professor, Full member of NAES of Ukraine, Chief Scientist of Institute of Gifted Child of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine



## DESIGNING OF THE EDUCATIONAL AND INFORMATION ENVIRONMENT OF THE FUTURE FOR GIFTED CHILDREN

Summary.

*In the article, the author reveals the modern tendencies in designing the educational and informational technology of future environment applying which it is possible to improve the quality of education and development of gifted and talented children. In addition, it is considered the requirement of creating the optimal material, psychological, pedagogical, sanitary, hygienic, organizational conditions, and factors for individual development of each child. All above-mentioned is supported by implementing the different variants of working modes of different types of educational institutions in educational practice.*

*The formation of a new educational ideology should be closely linked with the education of new, creative thinking aimed at building theoretical and methodological foundations of the new philosophy of education, focusing*

*on the unity of humanistic goal and means of achieving it, innovative processes in pedagogical theory and educational practice and for a comparative analysis of world trends in the development of educational systems.*

*The main purpose of designing the educational and information environment of the future should be the education of a healthy, harmonious, and well-developed personality. The novelty of this idea is that the main task is to form a responsible, socially active, creative thinking and working personality by creating an original system of continuing education from birth to its entry into independent life. Scientists and teachers-practitioners have a task to develop and test the initial principles and regime of the most favourable development of natural inclinations, interests and inclinations of students, as well as to reach a qualitatively new level of educational environment, which requires modernity.*

**Keywords:** *development of gifted children; talent; concept; individual approach; conditions of education possibilities.*

*Стаття надійшла до редакції 2 серпня 2021 року*

